

SKUTECZNOŚĆ ZGŁOSZEŃ NARUSZEŃ TREŚCI AUDIOWIZUALNYCH

RAPORT

Stowarzyszenie

sygnat

STYCZEŃ 2024

Słowo wstępne

Rok 2024 może być bardzo szczególny w kwestii podniesienia i standaryzacji efektywności mechanizmów ochrony własności intelektualnej stosowanych w Europie. Trwają bowiem intensywne dyskusje na poziomie europejskim na temat blokowania przez dostawców internetu dostępu do nielegalnych transmisji sportowych, a pierwsze kraje członkowskie już wdrożyły mechanizmy mające realizować ten cel. To dowodzi rosnącej świadomości wartości własności intelektualnej, nie tylko w wymiarze społecznym i kulturowym, ale także ekonomicznym. Straty wynikające z kradzieży treści audiowizualnych i ich nielegalnej dystrybucji utrzymują się w wielu krajach europejskich na wysokim poziomie, według danych Deloitte z 2023 roku w Polsce skala konsumpcji treści telewizyjnych z nielegalnych źródeł przekracza wartość 7 miliardów złotych rocznie. W ciągu kilkunastu miesięcy Komisja Europejska opublikowała szereg dokumentów z zaleceniami dotyczącymi mechanizmu „live blocking”, a przez cały 2024 rok trwać będą badania we wszystkich krajach członkowskich weryfikujące skuteczność miękkiego prawa w tym zakresie. Jest to wyzwanie ze względu na duże zróżnicowanie pomiędzy krajami europejskimi w zakresie poziomu ochrony własności intelektualnej czy stosowanych mechanizmów blokowania dostępu do nielegalnych treści. Niniejszy raport jest próbą uchwycenia polskich realiów w zakresie wybranych zagadnień będących przedmiotem analizy realizowanej przez Komisję Europejską. Mam nadzieję, że pomoże lepiej zrozumieć skalę wyzwań, przed jakimi stoimy oraz wypracować optymalne rozwiązania, sięgające po solidne doświadczenia innych krajów europejskich, lecz dostosowane do polskiej specyfiki.

Teresa Wierzbowska
Prezeska Stowarzyszenia Sygnat

O badaniu

W październiku 2023 roku Stowarzyszenie Sygnał przeprowadziło badanie wśród największych dostawców treści audiowizualnych w Polsce w celu zrozumienia wybranych mechanizmów i skali nieautoryzowanej dystrybucji materiałów. Do grona badanych podmiotów należały: Canal+, Polsat, TVN oraz TVP. Zbierane dane objęły okres od września 2022 roku do sierpnia 2023 roku. Dzięki odpowiednio dobranej metodologii, obejmującej kluczowych nadawców oraz długi okres pomiaru, możliwe było przeprowadzenie analizy przedmiotowych zjawisk. Należy jednak zauważyć, że badanie nie objęło całego ekosystemu dostawców treści AV, jedynie jej znaczącą próbkę, zatem skala opisywanych zjawisk została jedynie zarysowana.

Badanie jest próbą uchwycenia w skali rynkowej kluczowych kwestii będących przedmiotem analizy prowadzonej przez Komisję Europejską i EUIPO w 2024 roku wśród wszystkich krajów członkowskich, zarówno wśród administracji, indywidualnych uprawnionych, jak i poszczególnych platform. Celem trzyfalowej ankiety prowadzonej przez KE jest weryfikacja, na ile skuteczne są rozwiązania z kategorii tzw. soft law, które zostały wydane w tym zakresie przez KE. W 2021 roku Komisja wydała Rezolucję wskazującą na konieczność blokowania nielegalnych transmisji sportowych w ciągu maksymalnie 30 minut (live blocking). Z kolei w 2023 roku ukazał się Komunikat KE wskazujący na kluczową rolę pośredników w zatrzymaniu nielegalnej dystrybucji treści. Ankieta KE skupia się na transmisjach na żywo oraz reakcjach platform. Z tego punktu widzenia niniejszy raport obejmuje szerszy zakres zagadnienia, próbując uchwycić także kwestie innego typu naruszeń treści audiowizualnych (nie tylko transmisje na żywo) oraz inne typy serwisów dystrybuujących w sposób nieautoryzowany treści (nie tylko platformy). W przypadku kraju takiego jak Polska, gdzie nie ma metod blokowania dostępu do serwisów pirackich typu web blocking czy dynamic blocking, znanych z innych krajów europejskich, pominięcie tak istotnych obszarów dałoby zbyt cząstkowe dane, by móc wyciągnąć wnioski na temat kondycji polskiego rynku.

Liczba naruszeń

Przedmiotem ochrony praw do dystrybucji w badanym okresie było 2155 tytułów, które obejmowały zarówno materiały VOD (stanowiące nieco ponad trzy czwarte tej puli), jak i wydarzenia transmitowane na żywo. Od września 2022 roku do sierpnia 2023 roku zarejestrowano ponad 6,1 mln naruszeń prawa do ich dystrybucji. Dotyczyły one głównie materiałów VOD i stanowiły 99,8% przypadków. Oznacza to, że średnio każdy z tych materiałów był dystrybuowany w sposób nielegalny ponad 3600 razy w skali roku, co daje ponad 300 przypadków miesięcznie oraz 10 dziennie na każdy tytuł. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że dane te odnoszą się jedynie do kilku wybranych uprawnionych, którzy udostępnili dane na potrzeby badania, zatem wyniki nie ukazują całej skali zjawiska, jedynie mechanizmy.

**6,1
mln**

naruszeń prawa do dystrybucji rocznie

Jak jednak wynika z danych, liczba naruszeń transmisji na żywo stanowi znikomy ułamek zjawiska nielegalnej dystrybucji treści. Należy przy tym wziąć pod uwagę, że kosztowność wyprodukowania treści transmitowanych na żywo i skala strat w przypadku kradzieży takiego sygnału jest wielokrotnie większa niż w przypadku treści VOD, co wymaga szczególnego podejścia. Jest to istotne w odniesieniu do konsultacji Komisji Europejskiej, które koncentrują się na reagowaniu na nielegalną dystrybucję treści AV. Przedmiotem wyjątkowej troski regulatorów UE jest bowiem ochrona wydarzeń sportowych na żywo, których naruszenia z nadwiślańskiej perspektywy stanowią czubek góry lodowej (stanowią 0,13%), a mechanizmy ochrony w innych modelach dystrybucji i wobec innego typu treści niż sportowe są pomijane w podejmowanych obecnie działaniach.

Wynika to z faktu, że z europejskiej perspektywy nowe regulacje dotyczące live blocking stanowią element uzupełniający wobec stosowanych już mechanizmów blokowania stron pirackich.

W przypadku krajów takich jak Polska konieczne jest ujęcie szerszej perspektywy, a tym samym wdrożenie kompleksowych rozwiązań, które będą odpowiednie nie tylko wobec transmisji na żywo, ale także naruszeń w modelu VOD.

Liczba wykrytych naruszeń w rozbiciu na typy

	materiały sportowe		pozostałe materiały	
	W tys.	% całości	W tys.	% całości
VOD (streamingi i pliki)	7,2	0,12%	6091,3	99,72%
Live, transmisje	8,1	0,13%	1,6	0,03%

Mechanizmy zgłaszania naruszeń

Poza analizą naruszeń pod kątem typów treści, przedmiotem badania było poznanie skali zjawiska ze względu na typy serwisów, które tych naruszeń się dopuszczają. Kluczowy podział obejmuje dwa typy podmiotów:

- takie, które same w sobie nie działają w intencji kradzieży treści (mogą to być na przykład platformy, na których sami użytkownicy Internetu udostępniają treści AV),
- tzw. serwisy pirackie, których model funkcjonowania jest stworzony w celu czerpania korzyści z nielegalnej dystrybucji treści.

Jak wynika z danych, te pierwsze co do zasady współpracują z właścicielami materiałów. Posiadają narzędzia przeznaczone do obsługi zgłaszanych naruszeń w postaci zautomatyzowanych systemów bądź niezautomatyzowanych – formularzy i dedykowanych adresów mailowych. We współpracy tej zdecydowanie dominuje model niezautomatyzowany, który w badanym okresie pokrywał 88% zgłoszeń skierowanych do platform. Współpraca ta jednak nie jest w pełni efektywna – około jedna trzecia zgłoszeń (34%) to tzw. „zgłoszenia iluzoryczne”, gdyż treści – pomimo ich usunięcia – pojawiają się ponownie w miejscach, z których już były zdejmowane. Wynika to z faktu, iż funkcjonujący obecnie w Polsce mechanizm N&TD (ang. notice and take down) nie powoduje zablokowania możliwości udostępnienia tych treści ponownie i ogranicza się jedynie do jednorazowego działania. Skuteczniejszy w tej kwestii jest mechanizm NSD (ang. notice and stay down) – uwzględniony w Dyrektywie Prawno autorskiej jako odpowiedź regulatora europejskiego na analizę ograniczonej skuteczności mechanizmu N&TD – jednak do dnia publikacji tego raportu nie doczekał się on implementacji nad Wisłą.

> 8,2
mln

**zgłoszeń naruszenia praw do
dystrybucji skierowano do serwisów
pirackich.
To 99% wszystkich przypadków.**

Masę krytyczną (ponad 8,2 mln) zgłoszeń stanowiły te, które były wysyłane do serwisów pirackich, a więc intencjonalnie prowadzonych w celu czerpania korzyści z nielegalnej dystrybucji treści. To 99% wszystkich przypadków. Prawie wszystkie takie zgłoszenia, poza nielicznymi wyjątkami, były wysyłane za pomocą niezautomatyzowanej formy. Wśród nich aż 70% to wspomniane wcześniej problematyczne zgłoszenia iluzoryczne (prawie 6 mln przypadków). W przypadku tego typu serwisów zautomatyzowany mechanizm zgłoszeń praktycznie nie funkcjonuje. Istnieją także takie serwisy, które nie dają w ogóle możliwości przesłania zgłoszenia (brak formularzy, danych kontaktowych itp.). Z tego powodu prawie 1600 naruszeń nie zostało w ogóle zgłoszonych. W obydwu przypadkach – zarówno platform, jak i serwisów pirackich – 58% stanowiły zgłoszenia skuteczne.

Czas reakcji na zgłoszenie

Czas, w jakim zgłoszenia przynoszą zamierzony rezultat, jest kluczowym wymiarem efektywności podejmowanych działań. W badanym okresie w odniesieniu do materiałów VOD w przypadku większości zgłoszeń wynosił on do 24 godzin. Odsetek ten wahał się jednak w zależności od odbiorcy (platformy vs serwisy pirackie) oraz sposobu zgłoszenia (system zautomatyzowany vs inna forma) od 73% do 85%.

94
%

**zgłoszeń naruszenia praw do
dystrybucji wydarzeń na żywo nie
przynosi rezultatu.**

Zdecydowanie gorsze wyniki odnotowano w odniesieniu do wydarzeń transmitowanych na żywo. W przypadku tego typu treści kluczowe jest, aby reakcja na zgłoszenie przynosiła rezultat jeszcze w trakcie nadawania treści. Niestety, jedynie w 5% przypadków zgłoszeń skierowanych do serwisów pirackich (które – jak odnotowano wcześniej – stanowią masę krytyczną zjawiska) zareagowano w ciągu pierwszych 30 minut od momentu zgłoszenia, zaś dodatkowo 1% w pozostałym czasie trwania transmisji. Oznacza to, że w przypadku 94% zgłoszeń nie zareagowano w czasie, jaki ma w ogóle sens w odniesieniu do wydarzeń na żywo.

Kluczowe wnioski

Analizując powyższe dane w odniesieniu do działań Komisji Europejskiej w zakresie analizy sposobu reagowania na zgłoszenia naruszeń należy zwrócić uwagę, iż:

- Komisja Europejska w swym badaniu realizowanym w 2024 roku skupia się jedynie na transmisjach na żywo. Na polskim rynku stanowią one 0,13% odnotowanych przypadków naruszeń treści audiowizualnych, co wynika nie tyle z niskiej skali naruszeń wobec transmisji na żywo, co braku skutecznej ochrony względem innych modeli dystrybucji treści jak VOD;
- Komisja Europejska skupia się na treściach sportowych pomijając w bieżącej analizie inne typy treści;
- Komisja Europejska zakłada, że treści sportowe naruszane są w modelu „na żywo”, podczas gdy prawie tyle samo naruszeń odnotowano w przypadku treści VOD pojawiających się niemalże równolegle do transmisji i także stanowiących źródło strat;
- Komisja Europejska koncentruje się na współpracy uprawnionych z platformami, podczas gdy 99% zgłoszeń naruszeń w analizowanym roku było kierowanych nie do platform, lecz do serwisów pirackich.

Jak wynika z powyższych wniosków, należy z ostrożnością odnosić się do danych, jakie zostaną zebrane w ankiecie przygotowanej przez Komisję Europejską, gdyż odnoszą się one do szczególnej części zjawiska, jakim jest nielegalna dystrybucja treści audiowizualnych w Polsce. Nie sposób zatem na podstawie informacji dotyczących tak wąskiego wycinka procederu piractwa wyciągnąć wnioski właściwe dla całości zagadnienia, z jakim mierzą się uprawnieni w Polsce. Konieczne jest wypracowanie w Polsce kompleksowego mechanizmu wzorem najlepszych rozwiązań europejskich, który będzie pomagał chronić treści prawno-autorskie poprzez blokowanie dostępu do stron nielegalnie dystrybuujących treści. Mechanizm taki powinien obejmować zarówno przypadki nielegalnych transmisji sportowych, jak i wszelkich treści AV oferowanych bez uprawnień i ze stratą dla uprawnionych oraz budżetu Państwa.

O Stowarzyszeniu Sygnał

Stowarzyszenie Sygnał działa na rzecz poszanowania własności intelektualnej, praw nadawców, dystrybutorów, licencjodawców oraz odbiorców programów telewizyjnych i innych treści multimedialnych. Powstało w 2001 roku. W skład wchodzi czołowe firmy i eksperci z branży mediów i telekomunikacji.

Główny obszar działań Stowarzyszenia to szeroko pojęte inicjatywy edukacyjne, badawcze i działania na rzecz usprawnienia procesu egzekwowania praw własności intelektualnej. Od lat realizuje na szeroką skalę unikalne szkolenia i warsztaty nt. ochrony własności intelektualnej i walki z naruszeniami praw autorskich dla przedstawicieli organów ścigania, m.in. dla policjantów z Wydziałów do Walki z Przestępczością Gospodarczą, prokuratury i szkół policji, a także warsztatów dla przedstawicieli firm członkowskich. W ramach propagowania idei ochrony własności intelektualnej Stowarzyszenie inicjuje i prowadzi kampanie edukacyjne, przygotowuje raporty, badania, analizy i stanowiska, bierze udział w procesie legislacyjnym istotnych dla gospodarki aktów prawnych.

www.sygnał.org.pl

Aleja Stanów Zjednoczonych 61 A
04-028 Warszawa
e-mail: biuro@sygnał.org.pl